

Damir Knjaz
Bojan Matković
Tomislav Rupčić
Ivan Đuroci
Gordan Mlinarić

PRIJEDLOG MODIFIKACIJE KOŠARKAŠKIH PRAVILA ZA ŠKOLSKA NATJECANJA

1. UVOD

Školska sportska natjecanja važan su segment razvoja tjelesne, zdravstvene i sportske kulture kod djece školske dobi. Ona bi morala biti organizirana s ciljem promocije sportova, ali i dostignuća djece sportaša. Košarka je u Hrvatskoj po svojoj masovnosti jedan od najvećih sportova te u tome ni školska natjecanja nisu izuzetak. Košarkaška natjecanja su (unutar hrvatskih okvira) značajno praćena te ostvareni rezultati mogu imati veliko značenje prema daljnjem i/ili ozbiljnijem prihvaćanju sportskih i trenažnih obveza. To je zasigurno jedan korak kojeg su većina ako ne i svi budući „veliki“ košarkaši prošli. Mnogi su od njih, kao već europske i svjetske klase, u svojim razmišljanjima naglašavali školska natjecanja kao dio sportske karijere koji im je ostao duboko usađen u sjećanje i značajno odredio njihovu sportsku profesionalnu karijeru. Moramo shvatiti da je za svako dijete nastup za školu u toj dobi i u tom trenutku, najvažnija stvar na svijetu, a postignut rezultat ili sama mogućnost nastupa ostvarenje snova. Zbog svega toga važno je putem sustava natjecanja i pravilnika osigurati djeci sportašima kvalitetne i stimulativne uvjete natjecanja respektirajući njihovu dob, očekivani nivo znanja i sposobnosti te ciljeve takvih natjecanja. U svakom slučaju kako postupak učenja i treniranja djece nije umanjeno broj sati treninga odraslih već specifičan i jedinstven proces, tako ni sustav natjecanja djece ne može biti preslika sustava i pravilnika odraslih. U nastavku se diskusija odnosi na osnovno školska natjecanja jer su u tom uzrastu ukazane nelogičnosti najizraženije.

2. DISKUSIJA

Košarka je s gledišta pravila izuzetno kompleksna. Također u segmentu razvoja motoričkih i funkcionalnih sposobnosti te usvajanja tehničkih i taktičkih znanja veliku važnost ima i vrijeme provedeno u trenažnom procesu. Zbog toga je nerealno očekivati da će djeca školskog uzrasta raspolagati sa širokim spektrom rješenja koja se nude unutar košarkaške utakmice s naglaskom na grupna i timska rješenja koja

su ponekad neophodna. Zbog toga se i stil igranja košarke u tim uzrastima mora prilagoditi realnim mogućnostima i ciljevima.

Kako to postići?

Pojedinim modifikacijama pravila moguće je usmjeriti igranje košarke u željenom smjeru.

1. Linija tri poena je od natjecateljske sezone 2010/11. (prema službenim FIBA World pravilima) pomaknuta unazad za 50 cm (6.75m). Time je još više udaljena od koša čime je potrebna veća snaga izbačaja. Kod djece, pogotovo mlađeg uzrasta, to nije realno te time djeca značajno iskrivljuju tehniku izbačaja kako bi proizveli potrebnu snagu izbačaja. Time se javlja, uz naravno nepreciznost, negativni automatizam koji je kasnije teško ispraviti. Time je linija za tri poena izgubila smisao u školskom uzrastu.

PRIJEDLOG: Linija tri poena za osnovno školska natjecanja bi morala biti na 6.05m te bi time imala veće značenje, košarka bi bila atraktivnija, obrane bi se morale raširiti, a što bi stvorilo veći prostor za igru u napadu.

2. Linija slobodnog bacanja se samo na nekim školskim natjecanjima pomiče metar unaprijed. To bi pravilo trebalo uvesti u svim osnovno školskim natjecanjima. Time bi se postotak ubačaja značajnije približio odraslima, a time bi i svrha sl. bacanja bila značajnije ispunjena. Često se taktika voditelja školskih ekipa sastoji u „namjernim“ osobnim pogreškama u blizini koša kako bi onemogućili postizanje koša, u uvjerenju da se slobodna bacanja neće realizirati. To je destrukcija igra i treba ju pravilima smanjiti.

PRIJEDLOG: Linija slobodnog bacanja se za sva natjecanja osnovnih škola primiće 1 metar bliže košu.

3. Zabrana svih oblika zonskih obrana. Zonska obrana je oblik timske obrane u kojem igrači temeljno, formirajući određenu formaciju, brane koš, odnosno igrače unutar svog zadanog prostora. Naglasak je na TIMSKA obrana sa zakonitostima koji su definirani unutar svih pet igrača. U mlađim kategorijama, a pogotovo u osnovno školskom uzrastu to bi značilo da se svi obrambeni igrači „uvuku“ blizu koša, ne mnogo dalje od polja ograničenja (reket) te čekaju šut izvana. Kako je time koncentracija igrača blizu koša velika, košarka se svede na igru na malom prostoru s mnogo naguravanja, sudara, diskutabilnih situacija. U svakom slučaju značajno gubi na atraktivnosti te se gube mnogi ciljevi igranja košarke. Unutar košarkaške teorije, jasno je da se organizacija napada protiv zonskih obrana temelji (među ostalim) na kvalitetnoj timskoj igri koja podrazumijeva brzi protok lopte, šut s vanjskih pozicija, uhodane „šablone“, odnosno linije

kretanja igrača, itd. Sve to u školskom uzrastu nije lako ostvariti. U tom slučaju i selekcija igrača se, temeljem natjecateljskog imperativa, modificira a što je pogubno u tom uzrastu. Košarka se u tom uzrastu mora igrati barem na polovici igrališta ako ne i na cijelom terenu. Individualne i grupne aktivnosti igrača (igra 2/2 ili 3/3) moraju biti dominantne te se igrači koji posjeduju sposobnosti i znanja moraju isticati i to im mora biti omogućeno. Svako šabloniziranje igre te smanjenje prostora, odnosno umanjivanje individualnih vrijednosti igrača dovodi do manje atraktivnosti, zanimljivosti, dinamičnosti, a što je pogubno, pogotovo u školskom uzrastu.

PRIJEDLOG: Zabraniti sve oblike zonskih obrana te educirati suce, ali i voditelje ekipa što to podrazumijeva. U svakom slučaju sankcionirati ekipe koje postavljaju zonsku obranu. Naravno da će se desiti situacije u igri koje izgledaju kao zonska obrana, ali je važno napomenuti da suci moraju prepoznati namjeru igranja prema zonskim principima. Također je važan koncenzus među voditeljima da se zonska obrana ne igra, kako bi pokušaj „prevare“ bio osuđen ne samo od strane sudaca nego i svih ostalih učesnika.

3. ZAKLJUČAK

Školska natjecanja provode se s ciljem afirmacije sportova te učenika sportaša. Modifikacijom određenih pravila košarke značajno se može doprinijeti ostvarenju zadanih ciljeva. Zbog specifičnosti uključenog uzrasta takve modifikacije doprinose dinamičnosti, atraktivnosti i zanimljivosti te mogu biti presudan segment u afirmaciji košarke te djece košarkaša. Važno je shvatiti da natjecateljski rezultat u ovoj dobi ima određenu „težinu“, ali svakako ne presudnu. Cijeli sustav bi trebao biti usmjeren u uključivanje djece u sport te razvijanje njihovih individualnih sposobnosti i znanja. Tek kasnije ukoliko se djeca odluče ući će u prostor „vrhunskog“ ili bolje rečeno ozbiljnijeg, konkurentskog sporta u kojem će njihove individualne biti podređene timskim vrijednostima te naravno ostvarenju maksimalnog natjecateljskog rezultata. Školski sport definitivno tome ne služi.

4. LITERATURA

1. Hrvatski košarkaški savez (2010). Pravila košarkaške igre. FIBA World
2. Knjaz, D., Bo. Matković, Br. Matković (2002). Turniri i natjecanja kao dopunski faktori pripreme najmlađih košarkaša. Zbornik radova „Dopunski sadržaji sportske pripreme“, (ur. D. Milanović), str. 57-59.
3. www.skolski-sport.hr
4. www.skolski-sport-zg.hr